

درس هفدهم

«نواحی آب و هوایی ایران»

آموختنی‌ها

۱. بیان انواع آب و هوا و نواحی آن در ایران
۲. ویژگی‌های نواحی آب و هوایی
۳. مقایسه‌ی نواحی آب و هوایی از نظر بارش و دما

بخوان و بیاموز

ایران کشور بزرگ و پهناوری^۱ است، به همین دلیل آب و هوای شهرها و منطقه‌های مختلف آن با هم تفاوت دارد. برخی از مناطق^۲ کوهستانی هستند و برخی مناطق مانند دشت‌ها پست و کم‌ارتفاع هستند. قسمت‌هایی در کنار دریاها واقع شده‌اند و بخش‌هایی از آن فاصله‌ی زیادی از دریا دارند.

ایران از نظر آب و هوایی یکی از منحصربه‌فردترین^۳ کشورهاست. اختلاف دمای هوا در زمستان (میان گرم‌ترین و سردترین نقطه) گاهی به بیش از ۵۰ درجه‌ی سانتی‌گراد می‌رسد. به‌عنوان مثال در حالی که در فصل زمستان دمای شهرکرد در شب به ۳۰- درجه می‌رسد، مردم لهواز هوای تابستانی ۵۲ درجه را تجربه می‌کنند و در زمانی که در بعضی شهرها مانند تبریز، همدان و اردبیل مردم از بخاری استفاده می‌کنند در شهرهایی مانند کیش، بندرعباس و لهواز مردم از کولر استفاده می‌کنند. این ویژگی خاص باعث شده است که ایران به کشوری چهار فصل تبدیل شود که در هر قسمتی از آن چهار فصل به خوبی مشخص است.

۳. بی‌همتا ترین

۲. جمع منطقه - منطقه‌ها

۱. وسیع و بزرگ

مطالعات اجتماعی چهارم دبستان

علوی

به نقشه زیر نگاه کنید. با توجه به راهنمای نقشه می‌توانید ببینید رنگ زرد نشان‌دهنده‌ی چه منطقه‌ی آب و هوایی است؟
بله، درست است! گرم و خشک، که شهرهایی مثل کرمان، قم، زاهدان و ... در این ناحیه آب و هوایی قرار دارند.

با بررسی نقشه به محل قرارگیری چهار منطقه‌ی آب و هوایی در ایران توجه نمایید.

۱. معتدل و مرطوب خزری
۲. معتدل و نیمه‌خشک کوهستانی
۳. گرم و خشک
۴. گرم و شرجی سواحل جنوب

۱. ناحیه‌ی معتدل و مرطوب خزری:

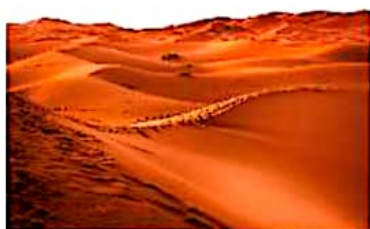
این ناحیه در کناره‌ی دریای خزر قرار دارد در این ناحیه هوا معتدل است؛ یعنی گرمای شدیدی وجود ندارد و باران فراوانی می‌بارد. این ناحیه وسعت بسیار کمی دارد. استان‌های گیلان، مازندران و گلستان در این ناحیه قرار دارند. در شهر رامسر که مرکز استان مازندران است، در همه‌ی ماه‌های سال باران می‌بارد.

۲. ناحیه‌ی معتدل و نیمه خشک کوهستانی

این منطقه کوه‌های بلند و دامنه‌های البرز و زاگرس را شامل می‌شود؛ در این ناحیه بیش‌تر ماه‌های سال سرد است و در فصل زمستان برف زیادی روی کوه‌ها می‌نشیند و دمای هوا به زیر صفر درجه می‌رسد. این ناحیه تابستان‌هایی معتدل دارد. شهرهای همدان، شهرکرد و اردبیل از شهرهای این ناحیه هستند. بارش برف و باران در این ناحیه باعث سرسبزی و به‌وجود آمدن مراتع شده است، اما بارندگی آن به اندازه‌ی ناحیه‌ی خزری پر باران نیست.

۳. ناحیه‌ی گرم و خشک داخلی

در این ناحیه دوره‌ی گرما طولانی است و تابستان‌های گرم دارد. بارندگی در آن کم است و پهناورترین و گرم‌ترین ناحیه آب و هوایی ایران است.

۴. ناحیه‌ی گرم و شرجی سواحل جنوب

این منطقه در کناره‌ی خلیج فارس و دریای عمان قرار دارد. در این ناحیه تابستان‌ها بسیار گرم و مرطوب و زمستان‌ها معتدل است. در این ناحیه بارندگی کم است، به همین دلیل جزء نواحی خشک محسوب می‌شود. رطوبت هوا در تمام فصول بسیار زیاد است و دلیل آن تبخیر آب دریا می‌باشد. به همین دلیل هوا در آن ناحیه شرجی (نمناک) است. شهرهای بندر عباس، اهواز و آبادان در این ناحیه قرار دارند.

بیشتر بدانیم

در کویر هنگلمی که زمین داغ است، هوای خنک‌تر به سمت بالا می‌رود؛ باد شدید می‌وزد و گرد و غباری به‌وجود می‌آورد که حالت چرخشی دارد و می‌تواند چند متر تا چند صد متر ارتفاع داشته باشد.

۱ موارد مرتبط را به یکدیگر وصل کنید.

- ناحیه‌ای که زمستان سرد و تابستان گرم دارد. ❊
- ناحیه‌ی کناره‌ی سواحل جنوب است. ❊
- در این ناحیه باران فراوان می‌بارد. ❊
- پهناترین و گرم‌ترین ناحیه است. ❊
- گرم و شرجی ❊
- گرم و خشک ❊
- معتدل و نیمه خشک کوهستانی ❊
- خزری ❊

۲ درستی و نادرستی هر عبارت را مشخص کنید.

- الف: ناحیه‌ی خزری وسیع‌ترین ناحیه آب و هوایی است.
- ب: آب و هوای ایران در همه‌ی مناطق آن یکسان است.
- پ: دامنه‌های البرز و زاگرس در ناحیه‌ی معتدل و نیمه خشک قرار دارد.

۳ جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید.

- الف: در ناحیه‌ی کوهستانی بیشتر ماه‌های سال هوا است.
- ب: آب و هوای ناحیه‌ی خزری در کنار قرار دارد.
- پ: در سواحل جنوب هوا حالت شرجی دارد؛ یعنی می‌شود.
- ت: شهر اردبیل در ناحیه‌ی قرار دارد.
- ث: دشت لوت و دشت کویر در ناحیه‌ی قرار دارند.

۴ با انتخاب گزینه‌ی مناسب به پرسش‌های داده شده پاسخ دهید.

الف: دامنه‌های البرز و زاگرس چه نوع آب و هوایی دارند؟

- ۱) معتدل و نیمه خشک کوهستانی
- ۲) گرم و خشک داخلی
- ۳) معتدل و مرطوب
- ۴) سرد و خشک

ب: در سواحل جنوب مقدار بارش چگونه است؟

- ۱) پرباران است.
- ۲) اصلاً باران نمی‌بارد.
- ۳) میزان بارندگی متوسط است.
- ۴) بارندگی کم است.

پ: دوره‌ی گرما در ناحیه‌ی گرم و خشک داخلی چگونه است؟

- ۱) دوره‌ی گرمای طولانی دارد.
- ۲) فقط در فصل تابستان، گرما دارد.
- ۳) دوره‌ی گرمای کوتاهی دارد.
- ۴) بسیار گرم و مرطوب است.

۵ نواحی آب و هوایی ایران را به ترتیب کم‌ترین به بیش‌ترین وسعت، نام ببرید.

.....

۶ محل زندگی شما در نقشه تقریباً در کدام جهت جغرافیایی قرار دارد؟ در کدام ناحیه‌ی آب و هوایی است؟

.....

۷ برای هر کدام از نواحی آب و هوایی دو شهر نام ببرید.

.....

.....

۸ آب و هوای ناحیه‌ی معتدل و نیمه‌خشک کوهستانی دارای چه ویژگی‌هایی است؟

.....

۹ مشخصات ناحیه‌ی گرم و شرجی سواحل جنوب را بنویسید.

.....

۱۰ خصوصیات ناحیه‌ی آب و هوای خزری را بیان کنید.

.....

.....

۱۱ آب و هوای ناحیه‌ی گرم و خشک داخلی چگونه است؟

.....

.....

خودارزیابی

خیلی خوب خوب قابل قبول نیاز به تلاش

☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐

☐	با ۴ منطقه‌ی آب و هوایی آشنایی دارم.
☐	خصوصیات ناحیه‌ی معتدل و مرطوب خزری را می‌دانم.
☐	ویژگی‌های منطقه معتدل و نیمه‌خشک کوهستانی را نام می‌برم.
☐	اطلاعات خوبی در مورد ناحیه‌ی گرم و خشک داخلی دارم.
☐	ناحیه‌ی گرم و شرجی سواحل جنوب را به خوبی می‌شناسم.
☐	نواحی آب و هوایی را مقایسه می‌کنم.